

Mikä on zoonoosi?

Zoonoosi — yhteinen tauti ihmiselle ja eläimelle (1992).
Tartuntatautiiliitto, Helsinki. 54 s.

Mikä merkittävyys on zoonoosi? oli todella ensimmäinen ajatukseni, kun sain arvosteltavakseni Tartuntatautiiliiton julkaiseman pienen kirjaseen. Vastaus tuki selvisi heti lukiessani teoksen alaotsikon. Silmäys kirjaseen sisältöön oli vähintään yhtä yllättävä: sikaruu- su, ornitoosi tai vaikkapa leptospiroosi eivät tuntuneet mitenkään mukavilta tuttavuuksilta, mutta lisäsivät kyllä uteliaisuuttani — mistä oikein on kysymys?

Kysymyksessä on ensimmäinen Suomessa julkaistu yleistajuinen, ajan tasalla oleva ja todella helppolu- kuinen opas, jossa kuvataan tavallisimmat Suomessa tavatut ihmiselle ja eläimelle yhteiset taudit. Kirjaseen on laadittu ajatellen niitä suomalaisia, jotka ovat eläin- ten kanssa jatkuvasti tekemisissä, kuten maa- ja met- sätalousammateissa työskentelevät, elintarviketeolli- suuden työntekijät, luontoharrastajat, lemmikkieläin- ten omistajat, teurastajat, metsästäjät ja terveyden- huollon ammattilaiset. Terran lukijakuntaa ajatellen luetteloon voisi mainiosti lisätä maantiedon ja biolo- gian opettajat, sillä zoonoosit ovat havainnollisia ope- tuskohteita. Niiden avulla voidaan koulussa käsitellä monenlaisia maantieteellisiä kysymyksiä vaikkapa yh- teistyössä biologian opetuksen kanssa. Zoonoosit ni- mittäin kytkeytyvät monin tavoin liikkuvuuteen, teol- lisen kehityksen tasoon (alikehitysongelmat), yleiseen hygieniseen tasoon ja kauppaan vain muutama esi- merkki mainiten.

Kirjaseen on jaettu kolmeen selkeään osaan. Ensimmäiseksi selvitetään lukijalle, mikä on zoonoosi. Seuraavaksi käydään läpi 25 suomalaisten kannalta tär-

keää zoonoosia. Jokainen tauti kuvataan selkeällä suomenkielellä välttämättä ammattisanastoa. Lisäksi kustakin taudista esitetään tietoiskunomaisesti oireet ihmisellä, levinneisyys, aiheuttaja, tartunnan lähde, tartuntatapa, itämisaika, hoito ja ehkäisevät toimenpiteet. Tautien esittelyn ja hoito-ohjeiden tukena on selkeitä kuvia ja kuvasarjoja, jotka mainiosti täydentävät tekstiä. Kirjaseen kolmas osa sisältää muutaman sivun verran yksinkertaisia, mutta sitäkin tärkeämpiä perusohjeita zoonoosien välttämiseksi.

Olen harvoin saanut käteeni näin selkeää ja hyvin laadittua opaskirjaa. Jo nykyisellään kirjaseen tulee varmasti kulumaan lukijoiden käsissä. Kirjaseen seuraavaa versiota ajatellen haluaisin kuitenkin tehdä pari pientä parannusehdotusta. Kirjaseen sisältöä voisi laajentaa ajatellen matkustavaisten suurta joukkoa. Jo yksin pakettimatkoille lähtee Suomestakin joka vuosi noin miljoona matkailijaa. Tämän lisäksi työnsä vuoksi ulkomaille matkustaa vuosittain satojatuhansia suomalaisia. Ensimmäinen ehdotukseni on, että myös sellaiset zoonoosit, joita ei tavata Suomessa, otettaisiin mukaan kirjaseen seuraavaan laitokseen. Toinen ehdotukseni on, että selkeää grafiikkaa täydennettäisiin kartalla, joka kunkin taudin kohdalla kertoisi kyseisen zoonoosin levinneisyyden. Levinneisyys on nyt esitetty tekstissä, mutta kartta kertoo saman paljon tehokkaammin. Matkailija näkisi kartasta yhdellä silmäyksellä, onko jokin zoonoosi mahdollisesti uhkana kohdealueella. Näin uudistettuna kirjaseen täydentäisi mainiosti myös ulkomaille suuntaavan matkavarustusta.

MARKKU LÖYTÖNEN
*Maantieteen laitos,
Helsingin yliopisto*